

Багрій Конон Леонідович

к.е.н., доцент

*Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
м. Чернівці*

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ У ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ

Сучасні умови готельної діяльності у сфері готельного бізнесу вітчизняної економіки припускають здійснення антикризових заходів, зосереджених на ліквідації наслідків, викликаних кризою через війну в Україні. У зв'язку з цим ефективність та скорочення фінансових витрат – одна з найважливіших частин стратегічних планів антикризового управління. Для проведення цієї процедури необхідно, щоб бухгалтер умів аналізувати та підбирати відповідні під ситуацію методи обліку витрат, оскільки розрахунок витрат може суттєво впливати на доходи організації та на прогноз із річним бюджетом.

Від правильного вибору методу обліку витрат залежить фінансова ефективність комерційної діяльності готелю. Тому необхідно випередити сучасні способи обліку витрат, що застосовуються в готельному бізнесі. Для цього необхідно по-перше, виділити ті методи витрат, які можна використовувати у готельному бізнесі та по-друге, обґрунтувати критерії вибору оптимального методу витрат для цих організацій.

На даний момент у вітчизняній практиці використовуються нижченаведені методи обліку витрат у готельному бізнесі.

1. Котловий метод: його відмінна риса полягає в тому, що абсолютно всі витрати, незважаючи на їх тип, вид і місце, в якому вони з'явилися, враховуються в одному регістрі протягом повного періоду. До закінчення виходить підсумкова сума витрат підприємства за повний період, яку не можна правильно чи хоча б близько до фактичної рознести за типами вироблених товарів та послуг.

2. Попроцесний метод: цей спосіб найбільш доцільний для підприємств з великими оборотами в рамках безперервного виробництва або з вузьким списком позицій продукції, що виробляється, тому для готельного бізнесу такий спосіб не підходить.

3. Нормативний метод: цей спосіб обліку, що передбачає розрахунок нормативних витрат за деякими позиціями, а також пошук розбіжностей між фактичними витратами та нормативними у процесі випуску готельних послуг та товарів. За всіма видами послуг складається нормативна калькуляція, у якій зазначені норми витрат товарів та матеріалів, зарплати та інших статей. Облік ведеться таким чином, щоб була можливість розділити реальні витрати на нормативні та ненормативні [1].

З іншого боку, є можливість користуватися і зарубіжними концепціями обліку витрат для організацій готельного бізнесу, якими виступають:

- ABC-аналіз;
- таргет-костинг;
- калькуляція на базі життєвого циклу;
- кайзен-костинг;
- стандарт-костинг.

Розглянемо докладніше характеристику кожного методу обліку витрат [2].

1. ABC-аналіз. Характеристикою цього способу обліку витрат є використання калькуляційної системи, яка розглядає операції як основні об'єкти обліку витрат з метою обчислення собівартості послуги, що надається.

Перевагами ABC-аналізу при обліку витрат у готельному бізнесі є:

- оцінка калькулювання собівартості послуги більш точна в ситуаціях, коли використані здебільшого непрямі витрати;
- спрощується процес розробки та прийняття управлінських рішень у питаннях щодо політики ціноутворення організації;
- підвищується ефективність аналізу діяльності центрів відповідальності підрозділів організації.

2. Таргет-костинг. Характеристикою цього способу обліку витрат є можливість провести розрахунок собівартості продукції чи послуги з попередньо встановленої ціни реалізації цього товару. Ціна ж визначається на підставі маркетингових досліджень і є очікуваною ринковою ціною на цю послугу сфери гостинності.

Перевагами таргет-костингу при обліку витрат у готельному бізнесі є:

- можливість прийняття нестандартних та ефективних управлінських рішень у питаннях розробки нової продукції для її надання клієнтам готелю;
- через спрямованість на цільову собівартість формується можливість застосування передових технологій та можливість орієнтуватися на якість, а не собівартість та суму витрат при наданні готельних послуг.

3. Калькуляція собівартості з урахуванням життєвого циклу. Характеристика даного методу обліку витрат у готельному бізнесі полягає в тому, що вартість продукції, що виробляється, повинна враховувати витрати на всіх стадіях його життєвого циклу, як продукту.

Перевагами калькуляції собівартості з урахуванням життєвого циклу з урахуванням витрат у готельному бізнесі виступають:

- зростання ефективності процедури оптимізації витрат виробництва готельної послуги;
- зниження розміру собівартості продукту.

4. Кайзен-костинг. Характеристика даної концепції обліку витрат містить особливу систему організації процесів, спрямовану на абсолютну мінімізацію втрат, розумний розподіл ресурсів, раціональне управління персоналом та діяльністю підрозділів, а також підвищення повної економічної результативності функціонування готельного підприємства.

Перевагами кайзен-костингу при обліку витрат у готельному бізнесі є:

- забезпечується зниження собівартості продукції;

- підвищується ефективність використання ресурсів шляхом ухвалення нових технологічних рішень.

5. Стандарт-костинг. Відповідно до цього шляхом обліку витрат у готельному бізнесі використовується тотальне нормування всіх витрат, що дозволяє розкривати «стандартну» собівартість, проводити облік та аналіз присутніх фактичних відхилень від стандартних.

Основною функцією системи «стандарт-костинг» є облік витрат, які спровоковані відступом від норм у прибутки готельного підприємства. Найважливішим призначенням системи є встановлення початкових стандартів формування витрат та подальший аналіз результатів готельного виробництва при порівнянні фактичних та нормативних даних.

Перевагами концепції стандарт-костинг при обліку витрат у готельній сфері є:

- скорочується обсяг облікової роботи;
- підвищується оперативність обліку та контролю;
- підвищується ефективність операційної діяльності;
- формується можливість встановлювати оптимальну ціну на готельні послуги.

На наш погляд, вітчизняні методи обліку витрат такі як нормативний та котловий можуть використовувати малі підприємства готельного бізнесу, оскільки вони не трудомісткі. Наприклад, нормативний метод обліку витрат характеризується високим рівнем точності визначення собівартості готельних продуктів та послуг, а також дозволяє проводити ефективну процедуру внутрішнього контролю за фінансовими витратами.

Для великих компаній готельного бізнесу припустимо застосування західних способів обліку витрат, серед яких найбільш ефективним, на наш погляд, виступає кайзен-костинг. Це повинно підприємствам дозволити досягти основної мети - зниження розміру собівартості готельного продукту (послуги), але не псуючи при цьому механізм управління її якістю, що важливо у роботі з вимогливими клієнтами, бажання та потреби яких з кожним сезоном збільшуються.

Оскільки великі готельні підприємства мають складнішу організаційну структуру управління та широке уявлення різноманітності готельних послуг, у них можуть виникати проблеми малоефективного розподілу та використання ресурсів. Кайзен-костинг – метод обліку витрат, що має вплив як на економічну ефективність управління організації, так і на мінімізацію витрат, раціональний розподіл ресурсів, розумне управління персоналом та діяльністю підрозділів, а також підвищення загальної результативності функціонування готельного виробництва.

За допомогою використання кайзен-костингу відбувається процес збереження безперервного самовдосконалення підприємства та його співробітників, що є основою для контролю та регулювання конкурентоспроможності та стратегічним розвитком готельного бізнесу.

Підставою є вивільнення фінансових ресурсів (капіталу), які у розмірах збільшуються через оптимальне скорочення собівартості готельних послуг.

Використання кайзен-костинг, як способу обліку витрат у готельному бізнесі, володіє високим ступенем популярності на міжнародному ринку. Зокрема, готельні мережі та компанії США найчастіше застосовують даний підхід обліку витрат, завдяки чому створюються умови дотримання основних правил управління якістю товарів та послуг та зосередження уваги менеджерів на окремих готельних продуктах, що створюють головну частину прибутку організації.

Таким чином, при формуванні системи обліку витрат у готельному бізнесі в Україні можуть застосовуватися, як вітчизняні методи, так і зарубіжні. На нашу думку, найбільш ефективним способом обліку витрат є кайзен-костинг, який забезпечує зниження розміру собівартості готельного продукту (послуги), але не погіршуючи при цьому систему управління її якістю. Інші зарубіжні методи обліку витрат у готельному бізнесі можуть бути неефективними через наявність таких недоліків, як висока залежність від планових показників, висока залежність від маркетингового дослідження ціни на ринку, а також неефективна оцінка врахування витрат, коли присутні лише постійні витрати.

Список літератури

1. Зеленюк Н. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління доходами на підприємствах у сфері ресторанно-готельного бізнесу. Управління розвитком складних систем. 2011. Вип. 5. С. 103-110.
2. Шулла Р. С., Попик М. М. Аналітичні можливості системи управлінського обліку «директ-костинг» при прийнятті управлінських рішень в сфері готельного бізнесу. Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі. 2022. № 7. С. 50-69.